

Her bir sofranın yüz sanayi-i latifenin eserleriyle “vücut bulması” ifadesini açar mısınız?

Bu cümle ile dünya sofrasına serilen rızıkların sanat yönünden de birer harika olduklarına dikkat çekilmektedir. Toprakta, suda, havada bulunmayan nice özellikler, nice latif ve ince sanatlar bir bitkiye yerleştiriliyor; vitaminden, kaloriye kadar bütün özellikler her rızka ince ölçülerle konuluyor.

Özellikle küçük hayvanların rızıklanmalarında bu letafet ve bu incelik daha ileri manada kendini gösteriyor. Bilindiği gibi, büyük insanların hazmettikleri gıdaları bebekler hazmedemiyorlar. Onlara özel mamalar imal ediliyor. Bu örneği esas alarak şöyle bir düşünelim:

Elimizde dolaşan, ne yürüyüşünü hissedebildiğimiz, ne ayak seslerini işitebildiğimiz çok küçük bir böceğin o küçük bedeniyle midesi arasındaki uyumu dikkate alalım. Bizim bedenimiz midemizden ne kadar büyük ise bu böcekle midesi arasında da ona benzer bir ilgi olacaktır. Sonra o küçük mideye giden minnacık rızıklara nazar edelim. Onu alan ve mideye gönderen o küçücük ağızları bir düşünelim. O ağızların alabileceği ve o küçük midelerin hazmedebileceği rızıklar yaratmak, çok latif ve ince bir sanattır; bir harikadır, bir mucizedir.

Latif, kesifin zıddıdır, yumuşaklık, incelik ve manevîlik ifade eder. **Lâtifin** bir de “lütuf eden, ihsan eden” manası vardır. Her ikisi de bütün rızıklar için geçerlidir, ancak birinci mana küçük hayvanların rızıklarında daha belirgin olarak kendini gösterir.

Rızık olma noktasında “**kesif**” hükmünde olan elementleri, terbiye ederek “**yenilen, içilen, koklanan, tadılan bir nimet**” haline getirmek çok ince ve latif bir sanattır.